

Ezoterikusok Haynau Baráti Köre

Tradicionalizmus: ez a szélsőjobboldali új-gnosztikus irányzat előszeretettel nevezi magát „filozófiának”. Azonban a tradicionalizmus úgy „filozófia”, miként a szcientológia „tudomány” vagy „tudományos módszer”. Maga az elnevezés egy örökké jelen lévő és a különféle kultúrákban más-más formát öltő, ám mindig ugyanazt a tartalmat hordozó „örök szellemi-metafizikai hagyományra” utal. Rendszere, miként a többi ezoterikus irányzaté, erősen szinkretisztikus képződmény, amelyben egyaránt helyet kapnak az archaikus kultúrák különféle áttértelemzett vallási elképzelései, különféle „beavatási misztériumok”, a Grál és a hozzá kötődő lovagi eszmény, az alkimia, a jóga, a kabbala, a szexualitás misztikus-spirituális értelmezései, a mágia és persze nem utolsósorban az asztrológia. Legjelentősebb képviselői, illetve szerzői: Julius Evola, René Guénon, Fritjof Schuon, Titus Burckhardt. Egyes tradicionalisták Mircea Eliadét is magukénak vallják, vélhetően nem csupán miszticizmusa, hanem fiatalkori politikai nézetei miatt is.

Az irányzat hazai megjelenése főként Hamvas Béla nevéhez köthető, akit életének egy időszakában mélyen megérintett a tradicionalizmus, főként annak a jelenkor szellemiségével szembeni lázadása. Persze Hamvas maga humánuma, kevésbé doktrinér gondolkodása, a szélsőjobboldaltól való idegenkedése s nem utolsósorban humora miatt nem igazán sorolható az igazi, keményvonalas tradicionalisták közé. Inkább a magát részben Hamvas-tanítványnak valló László András az, aki a tanokat elterjesztette Magyarországon (persze „missziójában” Hamvas kultusza jócskán besegített), s mindmáig ő számít a magyarországi tradicionalisták vezetőjének, illetve első számú képviselőjének. Neki köszönhető például, hogy ez az irányzat tette a legnagyobb hatást a rendszerváltás előtti magyarországi buddhizmusra, mivel a szocializmus idején évekig tanított a Hetényi Ernő vezette Magyarországi Buddhista Misszió oktatási intézményében.¹ László András és köre később, a rendszerváltás után, alapított egy „tradicionalista egyetemet” is, a Hyperion Szellemtudományi Centrumot – egyikét a rendszerváltás után gombamód megszaporodó ezoterikus iskoláknak – ahol 32 éves oktatási programot terveztek. (Gyaníthatóan a jezsuiták több évtizedes képzése adhatta az ötletet.) A Hyperionban archaikus nyelveket, asztrológiát, kabbalát, mágiát és hasonló tárgyakat oktattak, mígnem pár év után kudarcot vallott a kezdeményezés. Az iskolaalapítást követően László Andrásék tradicionalista egyházat is bejegyeztettek, „Pantolokatolikus Egyház” néven.

A tradicionalisták mind eszmerendszerüket, mind pedig személyes kapcsolataikat tekintve, a hazai ezoterikus világ szerves részét képezik. (Annak ellenére, hogy magukat elhatárolják a többi irányzattól, sőt azok iránt mélyes ellenérzessel viselkednek.) Például László András nem csupán a buddhisták, hanem az asztrológusok körében is jól ismert személy, részt vett asztrológiai konferenciákon és megjelentek ilyen jellegű írásai.² Ezoterikusaink közül sokan ismerik Evola vagy Guénon (de főként Hamvas) műveit, s azok eszméit általában beépítik saját rendszerükbe. Egy igen jellemző példája ennek az „együtt-élésnek” a kilencvenes években működő, azóta megszűnt „Óshagyomány Iskola”, amely saját könyvkiadással és folyóirattal rendelkezett, s amelyen egyaránt tanítottak a Tan Kapuja Buddhista Főiskola tanárai, az ősmagyar sámánhit prófétái és némely tradicionalista, köztük természetesen László András.

Magyarországon ez a partikuláris irányzat – legalábbis az arányokat tekintve – meglepően nagy súllyal képviselteti magát. Több kiadójuk van: az Arcturus, a Camelot, a nyíregyházi Kötet, a debreceni Kvintesszencia, a Stella Maris, korábban az említett Hagymány Iskola kiadója. Sorozatokat, periodikákat, folyóiratokat indítanak. Ilyenek az *Arkhé*, az *Axis Mundi*, a *Pannon Front* vagy a *Tradíció*. Kiadványaik száma és minősége meglehetősen jó anyagi háttérrel sejtet, s ezek szinte minden nagyobb könyvesbolt és köznevelési polcain ott virítanak. Emellett más kiadók (például a Nemzetek Európája, a debreceni Lux Mundi, vagy az ugyancsak debreceni Stalker) is adtak/adnak ki tradicionalista könyveket, illetve más folyóiratok (például a *Demokrata*) is jelentetnek meg tradicionalista írásokat, cikkeket. Mindehhez jönnek a különféle kurzusok, előadások az ország több városában. Nyugodtan kijelenthetjük: a tradicionalisták létszámuk-

hoz képest kifejezetten felülreprezentáltak a magyar kulturális életben.

Ugyanakkor egészen meglepő, hogy szinte mindenki elmegy mellettük, mintha nem is léteznének. A különféle új vallási mozgalmakkal, az ezoterizmus és okkultizmus megjelenési formáival foglalkozó írók, könyvek, publicisztikák kivétel nélkül kifelejtik a tradicionalistákat. Szinte egyetlen szakember vagy újságíró sem hallott a Pantolokatolikus Egyházról vagy a Hyperion Szellemtudományi Centrumról. (Talan az egyetlen kivétel Tamás Gáspár Miklós, aki pár éve amolyan „közéleti újságolvasóként” botlott bele a *Pannon Frontba* és a *Tradícióba*, és borzadt el azok tartalmától. Ám mivel ő sem igen ismeri ezt a szubkultúrát, így a kérdést szimpla politikai szélsőségeként kezelte.³) Persze amiért a tradicionalizmus igazán érdekes, az nem csupán vallásszociológiai kérdés. E „szellemi szekta” egy meglehetősen markáns politikai irányzatot (is) képvisel, amely immár a hazai szélsőjobb világának szerves része. Ennek megértése végett azonban valamelyest ki kell térni világképük ismertetésére.

A tradicionalizmus egyik alaptanítása, hogy

Frankl Aliona fotogramja

létezzék/étezzék egyfajta ősi, eredendő léthelyzet, az Aranykor, amelynek fő jellemzője a lényünk magvát alkotó, személyen túli szubjektum, az Alany uralma a tapasztalati világ felett. A tradicionalista látásmód (vagy ahogyan ők mondják: „létszemlélet”) lényege erre az „énen túli énré” alapuló mágikus-szagrális szolipszizmus. Ennek révén ugyanis az isteni őszubjektum képes felébredni az énből, miáltal is az én „Abszolút Individuummá” válik. E felébredés egy több stádiumon át tartó folyamat, melynek során a törekvő elérheti az üdvöt, ám ennek elérése nem a legmagasabb fokozat, mivel azt még különféle egyéb „felébredések” követhetik. E „létszemlélet” határozza meg a változásokhoz való viszonyukat is. Amit mi fejlődésnek hívunk, szerintük nem más, mint az Aranykorból történő kizuhanás, egyfajta szellemi bukás folyamata, mivel e folyamat révén egyre inkább a tárgyi világ kezd uralkodni a tapasztaló Alany felett. A tradicionalisták tagadják a fejlődés tényét, s radikálisan elutasítanak mindenfajta fejlődésméleletet. Fejlődés helyett „lesüllyedés”, „tudati elhomályosulás” zajlik. Mi sem jellemzőbb példája ennek a „fordított evolúciós szemléletnek”, mint hogy a tradicionalista antropológia szerint az ember nem tekinthető állatnak, sem a szó konkrét, sem metaforikus értelmében, viszont az állatok alsóbb tudati világokba süllyedtek emberek.⁴

Erre épül társadalom- és történelemszemléletük is. Az aranykori Alanyt, illetőleg az Abszolút Individuumot az archaikus kultúrákban a szagrális istenkirály képviseli, a szubjektumot maga alá gyűrő, azt „elhomályosító” tárgyi világot pedig a nép, illetve az alacsonyabb kasztok. A királyság és a papság intézményeinek folyamatos háttérbe szorítása, deszagrálizálódása, illetve eltűnése, a demokrácia megjelenése, az emberi jogok, az egyenlőség eszméje, a tömeg-

mozgalmak megjelenése stb. az Aranykorból kizuhant állapotnak, a lesüllyedésnek, a szellemi hanyatlásnak társadalmi-politikai megnyilvánulásai. Ezért elutasítják a demokráciát, a modernizációt, a köztársasági államformát, sőt az alkotmányos királyságot is, mint antitradicionális formációkat. Minél tekintélyelvűbb, hierarchikusabb és szagrálisabb egy uralmi forma, annál közelebb áll a tradícióhoz. Mitikus történelemszemléletükben a francia forradalmat természetesen a világtörténelem egyik leggyalázatosabb eseményeként, a Harmadik Birodalmat az ősi rend feltámasztására tett kísérletként, az SS-t a XX. század egyik heroikus és magasrendű szellemi vállalkozásaként értékelik. Hitelt és Szálasit szagrális és karizmatikus államférfinnak, 1945-öt pedig a Sátán földi uralma kezdetének tekintik.

Ahogy a társadalmi síkon az istenkirály képviseli az Alanyt, úgy az emberi fajok között az árjak, pontosabban azok még tisztá, érintetlen ősei, a „hiperboreusok”. Ezek a felsőbbrendű, más fiziognómiával rendelkező lények egykor a Sarksillagról érkeztek a Földre, s az alacsonyabbrendű fajokkal, „a lemuriái szubsztátum

oly messzire jutott, hogy ma már a lehető legtisztább módon tud különbséget tenni az artfremd, azaz a közösségtől (vagyis az európai közösségtől) idegen és az arteigen, vagyis a közösséghez tartozó között. Nietzsche nyomán teljesen világos számára, hogy az indo-európai szellemiségtől alapvetően idegen a kereszténység, mert hiszen a keresztény Isten nem más, mint a kozmopolitává vált zsidó Isten: a premisszától megfosztott konklúzió.”⁶ Jellemző, hogy László András Hamvasval szemben is főként annak kereszténységét hozza fel bírálat gyanánt: „Azonban az is kétségtelen, hogy még 1944/45-ig Hamvas Béla egyre közelebb került a tradicionalistához, 1945-ben ez a folyamat megfordult, s Hamvas Béla távolodni kezdett a Hagymánytól és a Hagymányosság szellemétől (noha teljesen soha nem tudott ettől elszakadni). Hamvas Béla a kereszténység mellé állott, több tekintetben szembel helyezkedve a Hagymányra, majd később – kompromisszumszerűen – úgy fogalmazta meg e kérdéssel kapcsolatos ítéletét, hogy a kereszténységet a Hagymány betetőzésének kell tekinteni.”⁷

A tradicionalisták számára egyetlen elfogadható Krisztus-értelmezés létezik, a krisztusi személy gnosztikus alapon történő szimbolikus (át)értelmezése: Krisztus valójában az Én, az Alany. Így amikor például Krisztus azt mondja, hogy „Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet”, tradicionalista szempontból metaforaként értendő, vagyis az Út, az Igazság és az Élet – ami Krisztus, illetve a krisztusi egzisztencia – nem más, mint az Én, az Abszolút Individuum, és semmiképpen sem a galileai zsidó.⁸

A tradicionalisták sok tekintetben annak az eszmeiségnek az örökösei, amely a húszas-harmincas évek Európájában (főként Németországban) a náciizmus egyik közvetlen előzményeként, illetve fontos szellemi-ideológiai alkotóelemként jelent meg. Elsősorban is azokra az okkult-ezoterikus irányzatokra kell gondolni, amelyek köré különféle szélsőjobboldali titkos társaságok szerveződtek annak idején. Ilyenek például a Thule Páholy vagy a Lanz Liebenfels vezette Új Templárius Rend. (A témáról sajnos eddig átfogó tudományos feldolgozás nem született. Olvashatunk róla a kommunista Ludvík Soucek, az ezoterikus Bergier és a steineriánus okkultista Trevor Ravenscroft könyveiben, de forrásértékű Hitler egykori munkatársának, Rauschningnak a memoárja is, amely *Hitler bizalmasa voltam* címmel magyarul is megjelent.) Persze a tradicionalisták maguk is előszeretettel foglalkoznak ezekkel a szellemi elődökkel, s a témáról maguk is megjelentettek könyvet.⁹

A tradicionalisták mégis felemán állnak a létező náciizmushoz. Ultrakonzervatív arisztokratizmusukból eredően ugyanis mélyen megvetik a népiesség és a szociális gondolkodás minden formáját, így a nemzeti-szocializmus népiességét, illetve szocializmusát is. Az egyébként sok szempontból tisztelt Szálasí nézeteiben, illetve a nyilaskeresztes mozgalomban – de még a német nemzetiszocializmusban is – főként (vagy talán mondhatjuk: kizárólag) a népiességet és a szociális vonatkozásokat kifogásolják. A tradicionalisták ezért elutasítják a „szélsőjobboldali” jelzőt, és magukat inkább „ultrajobboldalinak” nevezik, ami annyit tesz, mint „tisztán jobboldali”, mentes mindennemű baloldaliságtól.

Így válik érthetővé a tradicionalisták antinacionalizmusa, avagy „transznacionalizmusa” is. A közös nemzethez tartozás eszméjében ugyanis az egyenlőség alantas, „antitradicionális” gondolata rejlik. Márpedig szerintük mindenfajta egyenlőségesszme mint a szellemi degeneráció egyik legfőbb megnyilvánulása, radikálisan elutasítandó. Ezért a nemzeti eszmét eredendően baloldalinak tartják, s mélyesges averzióval viselkednek a népi-nemzeti gondolat mindenfajta megnyilvánulása irányában. Egyébként írásaikból áttételesen ugyan, mégis egyértelműen kitetszik, hogy magával a magyarsággal sincsenek kibékülve. Ennek oka az lehet, hogy a „hiperboreus fajnak” a magyarok nem örökösei (legfeljebb töredék részben), mivel ezekhez csupán azok sorolhatók, „akiknek a nyelve őseredendően az indogermán vagy indoeurópai, vagy indokelta nyelvcsalád valamelyik nyelve volt”.¹⁰ Márpedig a magyar nyelv nem az, mint ahogyan a turáni faj sem árja. (László András idézett művében egyébként kifejti, hogy a magyar nyelv alapvetően alkalmatlan mindennemű szellemi-filozófiai tartalom kifejezésére, s e hiányosságot csupán idegen nyelvi elemekkel lehet pótolni.)

Ennek megfelelően elvetik, mi több: élesen elítélik azt a magyar szabadságharcos hagyományt, amely a magyar nemzeti eszme alapját képezi immáron másfél évszázada.

(Folytatás a 16. oldalon)

Ezoterikusok Haynau Baráti Köre

(Folytatás a 15. oldalról)

László András erről így ír: „Az 1848-as európai forradalmak és 1848/49-es magyarországi forradalmi lázadásból felszáruló beháborított terebélyesedő események – tradicionális szempontból – egyetlen mozzanatukban sem fogadhatók el, és csak a legmesszebbmenő retrospektív elutasítással kezelendők.” Hogy miért is? A válasz egyértelmű: „Egyetlen nép sem folytathat »szabadságharcot« a királya – ez esetben V. Ferdinánd és I. Ferenc József – ellen. Nem beszélve arról, hogy Magyarország, a magyar nemzet egyáltalán nem élt a Habsburg és Habsburg-Lothringen királyok uralkodása idején sohasem elnyomás alatt, vagy bármilyen tekintetben rabságnak minősülő körülmények között.”¹¹

László András fejtegetése során 56-ra is kitér: „Sajnos, 1848/49-et nem csupán az 1918-as öszirózsás forradalommal rokonítják – ami nem lenne baj –, hanem mindkettőt az 1956. október 23-án kibörtant magyarországi antikommunista szabadságfelkeléssel és szabadságharcral is. Ez súlyos és bűnös hiba. Az 1956-os magyarországi szabadságfelkelés és szabadságharc – Magyarország, a magyar nemzetnek, a magyarságnak az egyetlen szabadságfelkelése és szabadságharca volt az egész történelmi folyamán. A törökök elleni harc – háború volt a benyomuló, majd megszálló külső ellenség ellen – védekező és viszályító háború. A Bocskai-, Bethlen-, a Thököly-, a Rákóczi-, és a Kossuth-féle »szabadságharcok« nem voltak egyebek, mint kiterjedt forradalmi lázadások és beháborúk.”¹² 56 tehát kivétel, antikommunista jellege miatt. Azonban hogyan is néz ki ez a kivétel? „Az, ami 56 őszén Magyarországon történt – egyáltalán nem volt »haladó« történelmi, nem volt »haladószellemű« emberek »haladószellemű« tette. Ez – titokban – a liberális progresszionistáknak is tudniuk kell, s valószínűleg – titokban – tudják is, de törekvéseiknek nem lenne hasznára, ha ezt bevallanák, hiszen 1956. október 23-ának az emléke – megfelelően manipulálva – egyszerűen megfelel bizonyos – a Kali-Yugát (ti. a Sötét Világkorszakot) generáló

erőkkel kollaboráló szándékok ágenseinek most, a 20. század végén.”¹³ Vagyis László András pontosan ugyanazt az érvet hozza 56 „tradicionálisan szempontból” történő elfogadgatására, amit az egykori moszkovita kommunisták annak lejáratására, illetve a forradalom leverésének igazolására: az 1956-os felkelés ellenforradalom volt. A különbség – akárcsak a fejlődésre vonatkozó elképzeléseik esetében – itt is az ellenkező előjel, a visszajára fordítás: 56 éppen azért pozitív esemény, mert nem haladó szellemű, mert ellenforradalom.

Egy másik tradicionalista, Baranyai Tibor Imre, még ennél is tovább megy, mivel ő már expressis verbis demonizálja is a magyar szabadságharcokat: „Az európai polgári forradalmak kedvező visszhangra találtak a magyarság nagy részénél, noha az 1848-as király elleni lázadásnak számos higgadt, de határozott ellenzője is volt (Desseffy, Szécsen, Szőgyén, Széchenyi, Zichy), ezeket az eseményeket szabadságharcnak nevezni szélsőbaloldali dilettantizmus. (...) Mivel mind a Rákóczi-féle felkelés, mind az 1848-as polgári forradalom a tradicionális elveket képviselő, Magyarországon törvényesen uralkodó Habsburg-ház ellen irányult, s ehelyett az első legjobb esetben (sic!) a nemzeti királyság, a második pedig a köztársaság intézményeit volt képes felkínálni, mindkettő határozottan antitradicionálisnak, vagyis politikai síkon baloldalinak minősül, azaz a földi-emberi világban – tudva vagy tudatlannul – a metafizikai értelemben vett Sötétség uralmának fokozására irányulónak tekinthető. Korántsem valamiféle »igaz magyarság« húzódozott meg a kurucság vagy a Kossuth-párti erők hátterében, hanem a lét okkult háborúja, a nacionalizmus, amely a nemzeti függetlenség illúziójába ringatva a felkelőket, a tradicionális állameszmét egyik utolsó fellegvárának megrendítésére irányult.”¹⁴

A magyar nemzeti öntudat alappillérei közül egyébként legjobban a magyar reformációra jár rá a rúd, méghozzá két okból is: egyrészt a reformáció mint olyan önmagában deszakeralált, antitradicionális képződmény, másrészt ezt még tetézi, hogy összefonódott a nemzeti eszmével. Így a kálvinizmus kritikájával együtt a „magyar néplelek” is megkapja a magáét:

„Tény, hogy a szigorúan anti-tradicionális és anti-krisztusi reformáció, s ezen belül a kálvinizmus szinte Magyarországon söpört végig a leggyorsabban, s hogy egyesek még a kálvinizmust tekintik az »igazi magyar vallásnak«, az mindennek, csak pozitívumnak nem nevezhető. A tekintély elleni lázadás a népünk jellemző túlnyomórészt devianciójaként hamar otthonra lett a kálvinizmusban...”¹⁵

Mindezen nézetek azóta önálló kötetben is megjelentek, és éppúgy kaphatók a „nemzeti”, mint a normál könyvesboltokban.¹⁷ Egy anekdota még az egészhez: évekkel ezelőtt László András egyik ismerőse mesélte, hogy Lászlók összehoztak egy kis klubserű baráti kört „Haynau Baráti Kör” néven. Amikor erről hallottam, azt hittem, valami abszurd-avantgárd poénról van szó, amolyan polgárpukkasztásról – lévén a tradicionalisták világa mégiscsak egy sajátos marginális-(fél)értelmisségi szubkultúra. Am a fenti írásokat olvasván rájöttem, hogy tévedek.

Egyébként érdemes megjegyezni, hogy a háború előtti tradicionalisták szélsőjobboldali elkötelezettsége még nem egyértelmű, habár egyes szerzők (pl. Evola) szimpatizáltak annak bizonyos eszméivel és törekvéseivel (főként a faszizmus hőskultuszával). Az eredeti tradicionalizmusnak a húszas években történt létrejöttében nagy szerepet játszott a XIX. századi konzervatív royalizmus, valamint a század eleji neokonzervatívizmus.¹⁸ És persze az ezekkel társuló mindenféle irracionális filozófiák, voluntarista eszmék, szociáldarwinista nézetek, a deformált-értelmezett Nietzsche-től az antiszemita porosz ideológusokon keresztül a spengleri ideáig. A közös fundamentumok: az ősök, a föld, a vér, a hierarchia tisztelete, a tömegek megvetése, az egyenlőség és a demokrácia gyűlölete, a szakrális, a metafizikai, a misztikus, az árja, a

konzervatív, az uralkodó. Így állnak össze – egyébként a maga sajátos belső logikája szerint koherens és konzisztens rendszerré – Chateaubriand vicomte, de Maistre gróf, vagy a magyar aulikusok ókonzervatív nézetei Gobineau, Chamberlain vagy Rosenberg fajelméleteivel, így kerülnek együgyűen pantheonba Ferenc József és Adolf Hitler, Metternich herceg és Szálasi, vagy éppen a vasgárdista Corneliu Codreanu és az utolsó Bourbon, X. Károly. De így alkotják ugyanannak a gondolatvilágnak különböző építőelemeit az SS, a Habsburgok, az indiai kasztrendszer, a szolipszizmus, a lovagi kultúra vagy éppen Hasfelmetsző Jack „bizonyított” zsidó volta, és a mögötte álló szabadkőművésesség leplezése.

A tradicionalisták szociokulturális gyökerei nagyjából ugyanazok, mint a hippikorszak előtti okkultistáké. Eredetük az exkluzív szellemi dolgokra vágó középsztrály köreiből keresendő, kiegészítve e kört néhány devians nagypolgári figurával és már generációkkal korábban elszegényedett arisztokratával. A tradicionalista szellemi univerzum ugyanannak a kávéház „polgáriszalon-világnak” tipikus terméke, amelyben együtt kavargott a spirítizmus a forradalmi eszmékkel és politikai utópiákkal. Ugyanaz a közeg, amelyből az ezoterikusok mellett bizonyos radikális baloldali irányzatok, csoportosulások is kiváltak. A titkos tudásra vágyó művelt közönség, a rajongó kékharsnyák, a bohém művészek, a magukat kereső extrém figurák közege, a valamiféle megújulást áhító, álmodozó értelmiség világa. Innen jöttek a tradicionálisok is, együtt a teozófusokkal és a valóság anarchizálással. Az a mára már eltűnt világ ez, ahol a szalonokban asztalt táncoltattak, Tarot-kártyát raktak ki, vegetarianizmusról, tibeti misztériumokról, világkatasztrófiákról, öszeesküvésekről, népbolgitató új eszmékről vagy éppen a fajok harcáról értekeztek, miközben a háziaszony által felszolgált süteménnyel morzsázták le magukat.

Nos, mindez önmagában meglehetősen érdektelen téma volna, hiszen a tradicionalisták köre látszólag nem több egy szubkultúránál a

TÁRCATÁR

[Akkor egy kávé]

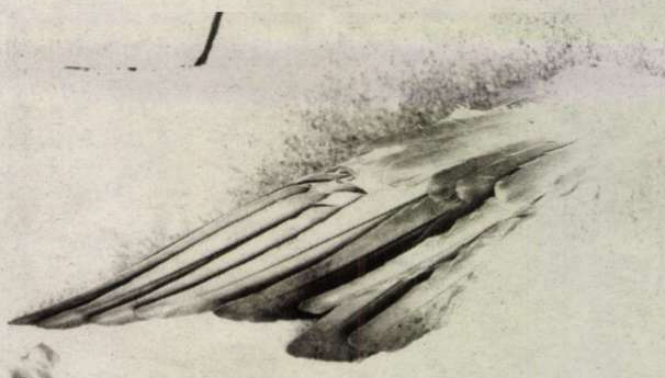
Akkor egy kávé, de gyorsan, nincs időm kivárni, nincs nekem türelmem ahhoz, hogy egy pillanatig is tétlenül, ne csináljon valamit a kéz, ne lánson a szem, ne halljon a fül, és ne kapjon valamit mindig a száj, kávé, cigaretta, főleg ezt a kettőt, mert reggel semmi alkohol és semmi eszeveszett zabálás, hanem a puritán, szerzetesi életforma, a végtelenségig vitt aszkézis. Egy kávé és az első cigaretta, illetve előbb még ez a rettenetes hajsza, amíg fel nem forr a víz, és a máskor oly barátságos, de most a velejéig részvétlen környezet, amely csak nézi ezt, ahogy őrlőgöngyöl szaladgálok és teszem addig is egyik helyről a másikra ezt vagy azt a könyvet, folyóiratot, újságot, amelyben a rég megunt tegnapi hírek vannak benne, amikor pedig ma már ma van, és nem lehet megállni, nem lehet leragadni a múltnál.

A múlt olyan volt, hogy kávéfőzőgép. Lecsavarni, aprólékosan kipucolni, feltölteni vízzel, belerakni a kávé, feltenni a tűzre, és kényelmesen megvárni, amíg méltóztatik neki felforrni, feltörni a mélyből, mint egy vulkán, egy népharag, és eközben odakint évszázadok teltenek el kukaürítéssel, házmester veszedékes és kedvezményes árleszállítással. Ez ma már nincs, ma már más van, elvégre volt itt valami változás, alkotmány, jogállam, tehát senkinek sem kötelező kávéfőzővel főzni a kávé, hanem mindenkinek elidegeníthetetlen joga, hogy a sokkal korszerűbb és gyorsabban elkészíthető nesz-kávé, amely ugyan még mindig nem maga a tőkély, hiszen ahhoz is kell a forralás, idő és veszteség, bukás, regresszió, de hiába, nem lehet egyszerre behozni a sok évtizedes lemaradást, nem lehet, hogy most meg hirtelen a felhőtlen öröm töltse el a népet.

Tehát elsőként egy méregerős, és utána majd csökkentjük az adagot, mert van mindenféle, ilyen arányban az egészséges pótkávé vagy amolyanban a cikória, hogy a végén szinte a zéró koffein stádium és a felemelő tudat, hogy a mai világtrendet követve minden lehető módon törődöm az egészségemmel. Meg például hogy szigorúan tejjel, cukorral, hogy közömbösítsem a maró kémhatást.

És akkor az első cigaretta. A világról végtelen magányossága. A társadalmi élet karneváli kavalkádjá. A korrupció melegágya. Vagy valami hasonló. Kezdenek alakot ölteni a gondolatok, de mi az, hogy ölteni, valósággal tolnak fel hirtelen, születnek egymás után világra, méghozzá a sajátok, a szintisza egyéni gondolatok a maguk kiereletlen hamvasságában, amelyek aztán majd alaposan kiérlelt és felturbóztott formában megtalálják a helyüket a beszéd megfelelő helyén, ha lesz egyáltalán beszéd, mert e pillanatban a lehetőségek számtalan változata is itt gomolyog előttem, mint megannyi kis nyiladozó csírasejt egy megállíthatatlanul pörgő ruletkevényen. De ha kérhetem, ne keverjük nekem itt a dolgokat, mert az én szakmám a vagyvagyok tudomány, az örökös választás a jó és a rossz princípiuma között, tehát még egy kávé vagy nem még egy kávé, kompromisszum vagy nem kompromisszum, a behódolás alkímiaja és az önfeladás misztériuma. Kávé és cigaretta.

Tisztelt elnök úr. Mert mi vagyok én, beszédíró vagyok, nem pedig levélíró, ha esetleg levelet írnék, mert úgy hozná a sors, a véletlen és a szárbaszőkenés, akkor az a lemondólevél már a pusztá tömörségében magában hordozná az indoklást, hogy tisztelt elnök úr, a párt jelenlegi helyzetében úgy gondolom körülbelül, hogy az irányvonalat elsősorban a testi vonatkozások nélküli, éteri folyamatokra kell helyezni, a transzcendens élvezé-

Frankl Aliona fotogramja

tekre és a teljes körű megvilágosodáshoz vezető aszkézisre, de mivel erre nyilvánvalóan nem mutatkozik fogadókészség a holdudvarban, ezennel lemondok, és inkább megírom a régóta tervezett szinopszistomat a hivatásos betörő és a biztosítási ügynök tragikus szerelmi kapcsolatáról, amelybe magas politikai, belbiztonsági és vezérkari körök is belekeverednek, és azzal a vérfa-gyaszító jelenettel kezdődik, hogy a nő becsönget a lakásba, amelyet a betörő éppen rámolna kifele, tisztelettel, aláírás. Egy egészen kicsike párt elnökének vagyok a beszédírója, ez azonban nem gátol meg abban, hogy a kevés szabadidőmben papírra vetett szinopszistomban átfogó képet rajzoljak az egész társadalom keresztmetszetéről, az aluljárókban bugyborgó elégedetlenségtől kezdve egészen a levitelt elitek bosszújómáig. De hol is tartunk? A második kávéval tartunk, és a harmadik cigarettánál.

Itt akkor már beindult a spirál, a tagolatlan öskezet után most már meg lehet különböztetni egyiket a másiktól, ahogy az egyikből valami primitív logika révén következik a másik, kávéból a cigaretta és cigarettából a kávé, hogy aztán az evolúció egy még fejlettebb fokán az ugrásszerű fejlődés elvezessen a nagy műgonddal kiválasztott szivarhoz és a mértékletesen fogyasztott konyakhoz, vagyis a száj és a nyelv eksztatikus feszítválfájához, amelyet saját politikai céljainkra használnunk ki, mert nem vagyunk hülyék, hanem beszédírók vagyunk egy személyben, tehát vagyok, aki a szavát kölcsönzi másoknak, de még inkább a mások szavát önmagának, a mások által kimondhatatlan szót önti és dugja bele a saját szájába, hogy legyen benne valami, mert ha nincs, az a némaság, és az ő némasága az egész világ némasága, akkor neki minden egy nagy némaság, vagyis nekem, mert én, és ha én, akkor ivás és szívás, és ennek fejében a beszéd, amennyi bele, ugyanannyi ki, csak minőségileg más.

Senki sem tud megszólalni. Talán akarnak mondani valamit, talán nem, talán látszik rajtuk, talán nem, de van az a rettentő erőfeszítés, hogy kimondjanak egy szót, egy értelmes mondatot vagy néha csak egy kiáltást, de nem sikerül nekik. Odaállnak a mikrofonhoz, és megvan minden, külön-külön a szavak, a nyelvtan, ragozás, a mondanivaló, hogy mi vagyunk a legszebbek és a legaranyosabbak, de semmi. Megjelenik az arcukon az erőltetett mosoly, és ráirányítják a szép számmal összegyűlt hallgatóságra, amely ekkor maga is mosolyogni kezd kényszeredetten, és mint hallgatóság tisztában van vele, hogy őt itt most befo-

lyásolni kellene, de nem hangzik el semmi, csak a némaság van, vagy hirtelen, minden összefüggés nélkül elkezdik mondani a legutóbbi álmukat, amelyből persze senki nem ért semmit, de nem is mondják végig, hanem a csúcspont előtt abbahagyják és ott állnak megint némán mosolyogva, és a hallgatóság a kielégületlenségtől hajta majdhogynem az utcára tódul. És itt jövök én, mert leírom, hogy a magvaválóság elengedhetetlen ismérve az adomórál kommercializálódása, és meg van mentve a helyzet. Barátaim! Egy nagyon fontos dologról még nem esett szó, mert fontos, hogy lehetőleg minden fontos legyen, naná, majd valami lényegtelen dologról fogunk beszélni! Ez pedig a magvaválóság, annak minden formájával együtt, mert ez a másik, hogy a teljesség képzetét keltsük fel a hallgatóságban, hogy mi mindenre figyelünk. Azt pedig ugyebár nem is kell mondani, hogy mi a magvaválóság elengedhetetlen ismérve, könnyörtelen premissája vagy hasonlóan logikusan hangzó valamije. Igen, már hallom is többfelől, és ezzel meg is van teremtve az interaktív kontaktus, hogy bizony, az adomórál kommercializálódása, vagy ha ez túl hosszú, akkor rákfené.

Újabb kávé, de ez már nem mehet így sokáig, mert egyre nagyobb bennem a türelmetlenség, hogy azonnal inni, nem pedig csak tehetetlenül várni, hanem akkor hadat üzenünk a koffeinista szélsőségeknek, és átállunk a másik oldalra, ahol a nyugalom honol, a békekölcson és az élvettségbe hajló élmunkakedv, az alkohol szelíd örvénye. De a szájnak szinte csak a megnevesítése, és semmi brutális élményhajászás, szivarról vagy akármiről szó sem lehet, és olyan távolra helyezem az üveget, amilyen távolra csak tudom, nehogy csak a kezemet kelljen kinyújtanom, ha arra kerülne a sor, amit nem hiszek, hogy még egyet, vagy legfeljebb a távoli jövőben, ugyanis vár a szinopszis, a sztárügyvéd és trafikosz tragikus szerelmi kapcsolat, amely egyfelől alkalmat ad a privatizációs visszasságok leplezésére, másfelől bepillantást enged a női lélek sötét rejtelmeibe, és a kettőnek a feszültségéből bontakozik ki, meglepő fordulatok után, a művészi tanulság, miszerint vannak pillanatok az életben, amikor erőt vesz az emberen az az alattomban lopakodó kívánság, hogy most már mindegy, még egy kortyot, és még egyet, és elő a szivart, és még egy kortyot, és nem törődni semmivel, ezzel az örületes zajjal itt a lakásban, amely persze már korábban is megvolt, de csak most lehet rá igazából felfigyelni, amikor elhallgat bennem az ismétlőgép és a távirányító, és egy képezelbeli, hozdudlatlan női öl némaságából meghallom az artikulálatlan hozsnát és hallelujját, az elevenek és a holtak, a méz és a cement, a csákány és a kő magasba szárnyaló himnuszát, valamint az összes szájból egyidejűleg megszólaló és ezután már soha el nem hallgató sérelmeket.

Mi vagyok én? Kimegyek az utcára. Egy utolsó korty, és kimegyek, mert ez a lakás már tele van emberrel, kik ezek, honnan jöttek, nem tudom, de csak beszélnek egyre, önállóan, fennakadás nélkül, és mintha a saját életfolyamataikat beszélnék el, anyagcserét, kiválasztást, gerjedelmet és bűdös kurvát, sőt, mintha a beszélést is elbeszelnék, kíméletlenül, hogy teljen csordultig a pohár.

Néma beszédíró vagyok, elmegyek a parkba, ott legalább nincs ez a fény se, ez a katalizmaszerű napsütés, hanem csak az árnyék, amelybe beleolvadhatok, elrejtőzhetem benne, és a pusztá létezéssel vezekelhettek a pusztá létezésemért.

[Következik: Ez az én esernyőm?]

Suzi Ferenc

sok közül. Csakhogy ezek az emberek és eszmék valami oknál fogva egy sajátos megbecsültségnek örvendenek szerte a szélsőjobboldal különféle berkeiben. Sőt, ugyanez az érthetetlen elfogadás tapasztalható számos olyan jobboldali érzelmi keresztény részéről is, aki már találkozott ezzel az irányzattal. Magam beszélgettem olyan katolikus hittudományi hallgatókkal, akik László András előadásaira jártak, és azt rendkívüli szellemi felüdülésként élték meg. Egy filmrendező pedig, aki az ezredforduló kapcsán nagy összegű pályázati pénzhez jutott, hogy „alternatív filmet” készítsen a Szent Koronáról, elmondta, hogy Pap Gábor mellett többen László András ajánlották neki, mint a kérdés „rendkívül alapos szakértőjét”. A tradicionalisták nézetei ráadásul az elmúlt öt-hat évben mintha kezdenének egyre jobban helyet kapni a radikális, illetve szélsőjobboldali sajtóban: Baranyai Tibor Imre például az egykori *Hunnia*-ban, fent idézett írása után, egy hétrezés sorozatot indíthatott a „tradicionalizmus létszemléletéről”. (Egyébként ugyanebben a lapban korábban László András is közölt cikkeket.) Újabbban a *Demokrata*-ban is meg-megjelennek tradicionalista írások, s a *Magyar Fórum* már idézett, 2000. november 23-i számában már egy László András szótároló interjút is olvashatunk. Az interjút készítő újságíró szerint László „koherens gondolkodású filozófus”, illetve olyan ember, aki „tántorítatlanul ragaszkodik az igazsághoz”.

Vajon mi lehet az oka ennek a különös kiváltságnak? Hiszen nyilvánvaló, hogy azoknak a kijelentéseknek már a töredékéért is, amiket a tradicionalisták megengednek maguknak, iszonyatos felzúdulás, országos botrány lenne – ha azt nem egy „ultrajobboldali” írta vagy mondta. A jelenség oka részint nyilván abban a szellemi deficitben is kereshető, amellyel a szélsőjobb állandóan küszködik. Mivel még mindig híján van az alkotó intelligenciának, örömmel fogad minden értelmiségigyanús, intellektuális megnyilvánulást. Ennek köszönhető, hogy a legkülönfélébb ízlésű, sokszor teljesen ellentétes világnézeti alakok sod-

ródnak itt össze, valami egészen sajátos kulturális-politikai egyveleget alkotva – elsősorban persze a közös ellenségek, a közös gyűlöletek révén. Így kristályosodik ki ebben a káoszban egy közös lényegiség, egy sajátos, önmagáért való jobboldaliság. Vagyis teljesen mindegy, hogy ki mit mond vagy ír le, a lényeg, hogy magát „jobboldalinak” nyilvánítja, és fő ellenségének ugyanazt a politikai erőt jelöli meg. Így alakul ki az a sokszor viccesen abszurd helyzet, hogy ezekben az egyébként ideológiailag keményen elkötelezett lapokban az egyik oldalon még szinte vallásos érzülettel átitott írást olvashatunk a magyar szabadságharcokról, pár oldallal odébb viszont már egy „kriktikus elemzést” Kossuth vagy Rákóczi rebelliójának sötét természetéről. Az egyik cikkben még a kereszténységet, annak értékeit védik, a másikban a kereszténység árjaktól, vagy éppen az ősmagyar lélektől idegen mivoltát hangsúlyozzák.

Am a tradicionalizmusban rejlő lehetőségek is eléggé csábítóak. Bármily furán hangozzék is, a tradicionalizmus potenciálisan a legkorszerűbb szélsőjobboldali irányzat, lévén a világ jelenlegi alakulása éppen az ilyesfajta eszméknek dolgozik. A nemzetállamok s velük a nacionalizmus szerepének, súlyának csökkenése, vagy esetleges eltűnése még egyáltalán nem jelenti a szélsőjobboldaliság eltűnését. Sőt, a szélsőjobboldal erre a kihívásra korszerűbb válaszokat képes adni, mint a mérsékelt, konzervatív jobboldal. A globalizáció jól rárimel a tradicionalisták „transznacionalizmusára”, és a kulturális változások tágabb közege is melegágya lehet egy ilyen eszmerendszer erősödésének. Gondolhatunk itt a sokat emlegetett világnézeti és értékviszályra, az irracionalizmus újbóli felerősödésére, a kereszténység hanyatlására stb.

De nem csupán erre. Az újjáéledt rablókapitalizmus kíméletlensége, a kiszolgáltatottság, az oligarchia nyílt politikai szerepvállalása (lásd a Berlusconi-jelenséget) a tekintélyelvűségnek, a hierarchia kultuszának kedvez. A különféle nem etnikai alapú lokális érdekek erősödése és az ezzel összekapcsolódó kliensrendszer pedig a feudális gondolkodásmód-

rezenzánszát hozhatja el. Amikor a maffiának a legitim politikai szférával történő összeolvadása végbemegy, s a barbár törzsfőnökök így legitim hűbérurakká válnak, megindulhat a szellemi gyökérkeresés és felmerülhet a hatalom szakralizálásának igénye. Ezek a tendenciák elkerülhetetlenül áthatják a kultúrát és ideológiai elemekké szublimálódnak, ahogyan a gyarmatosító imperializmus is elősegítette az elitista neokonzervatív ideológiák és a modern fajelmélet létrejöttét és erősödését.

Egyébként, ha az ember elolvassa egyes tradicionalista szerzők írásait, látni fogja, hogy a világ illetően alakulásával nagyjából ők maguk is tisztában vannak, mi több: készülnek erre a feladatra.¹⁹ A *Demokrata* 2001. július 5-i számában pedig Bognár László, a MIÉP alelnöke beszél arról, hogy a párt fiataljai körében egyre népszerűbb az ún. Új Jobboldal, amely a „természetes egyenlőtlenség, a szervesen hierarchikus társadalom mellett teszi le a voksot”, s ennek az eszmerendszernek első hazai képviselője nem más, mint Hamvas Béla. Azt hiszem, óriási tévednek azok, akik a szélsőjobb terjedésének legfőbb okát a nacionalizmusban vagy a politikai kereszténységben látják. Ami pedig a tradicionalizmus ezoterizmusát illeti, igaz ugyan, hogy az ezoterizálás, a miszticizmus, az okkult elemek a politikai ideológiák esetében szinte mindenkor a perifériakusság kifejezői, ám rendszerint ez is csak addig tart, amíg az eszmét meg nem vásárolják azok, akiknek erre szükségük lehet, s így az ki nem lép a szubkultúra alkotta szűk, belterjes körből és valódi uralomra nem jut. Azután már a vevő igényeit kell kiszolgálni, és erre mindig van megfelelő szakember. Ezért nincs igaza Tamás Gáspár Miklósnak sem, amikor a tradicionalizmust egy laza kémozdulattal mint „esélytelen szubkultúrát” intézi el.²⁰ Ha mai formájában talán nem is, elemeit és alapértékeit tekintve még szép jövő várhat erre az eszmerendszerre.

De legyen bárhogyan is, e jelenség azért mindenképpen rávilágít arra, hogy a szélsőjobb sűrűn hangoztatott népiessége, keresztény értékei, szociális érzékenysége stb. nem más,

mint politikai eszköz, propaganda, maszlag. Vagy ahogyan Hamvas mondaná: kenyőcs.

¹ A témáról: Farkas A. Márton: *Buddhizmus Magyarországon*. 1998, Budapest. MTA PI, Etnoregionális Kutatóközpont, 14–21. o.

² Például a *Radix – Magyar Asztrológusok Fóruma* című periodikában.

³ Lásd Tamás Gáspár Miklós: *Gyakorlati republikanizmus. Magyar Narancs*, 1996. ápr. 18. Erre Horváth Róbert írt választ „tradicionalista szempontból”: *Konzervatív Forradalom. Demokrata*, 2001. jan. 4. 20–22. o.

⁴ László András: *Tradicionalitás és létszemlélet*. 1995, Kötet Kiadó, 140–141. o.

⁵ A témáról lásd többek között László, 1995, 151–171. o.

⁶ Gazdag István: *Jobbról jön a vihar...*, *Demokrata*, máj. 31., 20. o.

⁷ László 1995, 12. o.

⁸ László András: *A lét és a tudat a metafizikai tradíció megvilágításában. Óshagyomány* 2., 6. o. Baranyai Tibor Imre: *Mágikus szolipszizmus. Hunnia*, 1997. márc. 25. száma, 20–21. o.

⁹ Ernesto Mila: *Nácizmus és ezoterizmus*. 2000, Budapest, Stella Maris. Ennek magasztaló bemutatása Vass Krisztián tollából a *Demokrata* 2001. április 19. számában.

¹⁰ László, 1995, 157. o.

¹¹ László, 1995, 180–181. o.

¹² László, 1995, 183. o.

¹³ László, 1995, 184. o.

¹⁴ Baranyai Tibor Imre: *A magyarság szellemi küldetése. Hunnia*, 1996. nov. 25. 11. o.

¹⁵ Baranyai uo.

¹⁶ László, 1995, 259. o.

¹⁷ László András–Horváth Róbert: *Kard, kereszt, korona*. Debrecen, Lux Mundi, 2000.

¹⁸ Erről, amolyan politikai hitvallásként lásd többek között Horváth Róbert cikkét: *Konzervatív forradalom. Demokrata*, 2001. jan. 4. 20–22. o.

¹⁹ Lásd Horváth Róbert vagy Gazdag István idézett cikkeit.

²⁰ *Magyar Hírlap*, 2000. aug. 10. 7. o.

MRENA JULIANNA:

Az én kabarém

*Az én kabarémban kormos és sötét
Minden függöny s az összes szanzonok
A konferanszié gúnyos és komor
És rossz tréfáin únottan zokog
Abszintot rendel hordószámra folyton
S nyakló nélkül vedel a publikum
Bár pezsgő úgyszint csúszik néhanap
Az én kabarém nem tűr buborékot
Az én kabarém nem tűr álmokat*

*Itt örökös az éjjél sőt a téboly
A légben büztől vemhes parfümök
S ha megríkat egy zörgő ócska tangó
A slank dizőz a pofádba röhög
A ruhatár – ha volt – már rég bezárt
Mert innen vendég haza sose megy
A görlok szeme bedagadt és zöldes
– Az én kabarém nem tűr olcsó púdert –
Látja miszter milyen szomorú ez*

*Látja miszter milyen szomorú ez
Látja miszter itt pusztulok el
Egy éjjelen majd betemet a függöny
S a tánckar azt susogja: bagatell!
A lomha tapstól megalvad a vérem
Majd sápadt arcomat akár a sósav
Szétmarja egy kétértelmű kuplé
Hát díszlet leszek azontúl örökké
Az én kabarém kormos és sötét
És nem tűr dívát nem tűr főszereplőt
Az én kabarém nem tűr kabarét*

GÁL FERENC:

Ódák és más tagadások

*Kószálnak még ilyen alakok a világban.
Hiszel nekik, mint a színes vonattal
és pláne váratlanul érkezőnek.
Ahogy félrebillent fejjel mélézik
a képeken, vagy egyszerűen felméri,
hogy emberhez méltó-e a belmagasság.
Közben világító bolyákról fecseg,
meg dombokról, amiknek egy-egy haj-
latában az ujjnyi gyümölcsök beérnek.
Hálókocsikat és szállodákat is
megemlít, és mindig távol ezektől
egy nőt, aki senkinek sem lehetett
az első. Aki most könyvből készít el
valami halvány főzeléket,
és ablakából tolatófényeket látni.
Kétszer is megszámloltam őket,
ahogy szemem hozzászólt
ehhez a sötéthez, amihez én
meg most sem.*

Frankl Aliona fotogramja